

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI POLSKIEGO TOWARZYSTWA
GEOLOGICZNEGO W R. ADM. 1961/62

*Compte Rendu des travaux de la Société Géologique de Pologne
en 1961/62*

Sprawozdanie obejmuje prace Zarządu Głównego oraz oddziałów Towarzystwa w okresie od Walnego Zjazdu Delegatów odbytego w dniu 25 czerwca 1961 r., na XXXIV Zjeździe Naukowym w Sanoku, do Walnego Zjazdu z dnia 19 września 1962 r., odbytego w czasie XXXV Zjazdu w Kielcach.

A. SPRAWY ORGANIZACYJNE

W okresie sprawozdawczym pełniły funkcje władze Towarzystwa, wybrane na Walnym Zjeździe Delegatów w Sanoku dnia 25 czerwca 1961 r.

Prezydium Zarządu Głównego ukonstytuowało się jak następuje:

Przewodniczący: prof. dr Henryk Świdziński

Zastępcy przewodniczącego: prof. dr Marian Książkiewicz
prof. dr Edward Passendorfer
prof. dr Stanisław Wdowiarz

I Sekretarz: dr Rafał Unrug

II „ dr Stefan Alexandrowicz

Skarbnik: dr Ryszard Gradziński

Zastępca skarbnika: dr Andrzej Słaczka

W związku z rozwojem Towarzystwa i ożywianiem się większych skupisk geologów w Polsce w okresie sprawozdawczym Zarząd Główny poświęcił dużo uwagi sprawom organizacyjnym. Na odbytych czterech posiedzeniach plenarnych i trzech posiedzeniach Prezydium omawiano wszystkie ważniejsze sprawy bieżące, ze zwróceniem szczególnej uwagi na organizację nowych ośrodków i oddziałów Towarzystwa. Z inicjatywy przewodniczącego Zarządu Głównego dnia 9 marca 1962 r. odbyło się w Katowicach zebranie organizacyjne, w którym wzięło udział 30 członków PTG z rejonu Górnego Śląska. Zebrani pozytywnie ustosunkowali się do sprawy utworzenia oddziału górnośląskiego PTG i wybrali Zarząd ośrodka z przewodniczącym doc. inż. Cz. Pobońskim i sekretarzem drem W. Marchaczem. Dnia 18 maja zorganizowano w Katowicach otwarte zebranie naukowe z referatami i dyskusją przy udziale ponad 100 osób. W obu zebraniach uczestniczyli przewodniczący i I sekretarz Zarządu Głównego.

Na zebraniu odbytym dnia 16. III. 1962 r. w Kielcach z udziałem I sekretarza Zarządu Gł. członkowie Towarzystwa zamieszkali w rejonie kieleckim wyrazili potrzebę utworzenia oddziału kieleckiego PTG i wybrali Komitet Organizacyjny Ośrodka w składzie: mgr inż. Z. Cygan, mgr J. Rogaliński, mgr B. Taszek, mgr A. Walczowski

i dr C z. Ż a k. Ponieważ ośrodki w Katowicach i Kielcach są już dostatecznie liczebne i aktywne, Zarząd Główny występuje na Walny Zjazd Delegatów z wnioskiem o zatwierdzenie w tych ośrodkach nowych oddziałów Towarzystwa.

Ośrodek gdański zorganizował się w ramach PTG z własnej inicjatywy. Członkowie Towarzystwa zamieszkali na terenie Trójmiasta, na zebraniu w dniu 1. IV. 1962 r. wybrali zarząd ośrodka z prof. drem W. W a w r y k i e m na czele. Z ramienia Zarządu Głównego opiekę nad ośrodkiem objął członek Zarządu Głównego prof. dr Z. P a z d r o. Ośrodek gdański opracował program działalności na najbliższy rok i istnieje możliwość przekształcenia go w nowy oddział Towarzystwa w r. 1963.

Ośrodek szczeciński, po przejściowym osłabieniu działalności, zorganizował się pod przewodnictwem doc. dra A. R a d z i k o w s k i e g o. Na zebraniu w dniu 7. IV. 1962 r. z udziałem prof. dra Z. P a z d r y i II sekretarza Zarządu Głównego omówiono plan pracy i aktywizacji ośrodka.

Równolegle z działalnością zmierzającą do organizowania nowych ośrodków i oddziałów PTG specjalna komisja powołana przez Zarząd Główny zajęła się opracowaniem nowego statutu Towarzystwa, uwzględniającego m. in. sprawę nowo powstających ośrodków i oddziałów Towarzystwa. Projekt statutu zostanie przedstawiony na Walnym Zjeździe Delegatów w Szczawnicy. W związku z szybkim rozwojem towarzystwa Zarząd Główny, w myśl § 3 obecnego statutu, opracował tymczasowy ramowy statut oddziałów, który został zatwierdzony przez XXXV Zjazd Delegatów w Kielcach. Statut ten stanowi podstawę formalną działalności oddziałów i ośrodków Towarzystwa do czasu uchwalenia nowego.

Stan liczebny Towarzystwa wynosił w dniu 1. IX. 1962 r. — 872 osoby, czyli w porównaniu ze stanem z XXXIV Zjazdu powiększył się o 90 osób. Zmiany w składzie członków w ciągu roku przedstawiały się następująco:

przybyło nowych członków	— 132
zmarło	— 4
zrezygnował	— 1
skreślono za nieopłacanie składek	— 37

W omawianym okresie zmarło czterech członków Towarzystwa: prof. dr J. T o k a r s k i (Kraków, 17. X. 1961 r.), dr T. C h l e b o w s k i (Rio de Janeiro, 14. XII. 1961), prof. dr H. P i o t r o w s k i (Lwów, 14. II. 1962 r), prof. dr B. H a l i c k i (Warszawa, 26. III. 1962 r). Śmierć tak wybitnych uczonych stanowi ciężką i bolesną stratę dla Towarzystwa i dla geologii polskiej.

Zarząd Główny przedstawił do zatwierdzenia przez Walny Zjazd Delegatów w Kielcach projekt regulaminu stałej nagrody im. L. Z e j s z n e r a, za prace naukowe opublikowane przez członków PTG, nie posiadających tytułu samodzielnego pracownika nauki.

Akcja bezpłatnego rozdawnictwa książek wycyfrowanych z rynku księgarskiego przybrała duże rozmiary. Skorzystało z niej dotychczas 248 członków, wśród których rozdzielono 2436 książek. W związku z napływem nowych pozycji bibliograficznych akcja będzie kontynuowana przy założeniu, że książki będą rozdzielane w charakterze premii tym członkom, którzy wpłacili składkę za rok bieżący w pierwszym kwartale. Pobierane przez Towarzystwo opłaty w wysokości 15 zł od osoby pokrywają koszty opakowania i przesyłki.

B. SPRAWY FINANSOWE

Finanse Towarzystwa opierały się nadal na wpływach ze składek członkowskich i na dotacji otrzymywanej z PAN. Trudności Finansowe wynikłe z końcem ubiegłego roku wskutek nieprzewidzianej w budżecie wyższości cen druku zostały pokryte dzięki specjalnej dotacji PAN., za co Polskie Towarzystwo Geologiczne składa Kierownictwu III Wydziału PAN serdeczne podziękowanie. Szczególna uwaga Zarządu Głównego i Zarządu Oddziałów była w sprawach finansowych zwrócona na terminowe wpłacanie składek członkowskich oraz na likwidowanie zaległości w składkach. Za podstawę służyć będzie zasada skreślenia członków zalegających ze składkami więcej niż dwa lata.

Doroczna kontrola księgowości towarzystw naukowych ze strony PAN wypadła dla PTG pomyślnie, co stanowi wyraz prawidłowej gospodarki i dobrego prowadzenia spraw finansowych przez księgową Zarządu Głównego p. Elżbietę Ciszewską. Okresowa i roczna sprawozdawczość w stosunku do PAN jest dzięki pracy całego Sekretariatu, a w szczególności p. Marii Langie, terminowa i bardzo pozytywnie oceniana w III Wydziale PAN.

Kontrolę działalności finansowej Towarzystwa przeprowadziła w dniu 10. IX. 1962 r. Główna Komisja Rewizyjna w składzie: przewodnicząca prof. dr Kamila Skoczylas-Ciszewska i członek Komisji prof. dr Wilhelm Krach, stwierdzając zgodność zapisów w księgach ze stanem faktycznym. Stronę finansową działalności Towarzystwa przedstawia załączone do sprawozdania zestawienie budżetowe za rok 1961.

C. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

Doroczny XXXIV Zjazd Naukowy PTG zorganizowany przez Komitet pod kierownictwem prof. dra St. Wdowiarza odbył się w Sanoku w dniach 25 — 28 VI. 1961 r. W Zjeździe uczestniczyło 251 osób w tym 17 geologów z zagranicy, a mianowicie: z Bułgarii, ČSRS, NRD, Rumunii i ZSRR. W ramach Zjazdu uczestnicy wysłuchali referatów wprowadzających wygłoszonych przez prof. dra St. Wdowiarza, dra inż. St. Depowskiego i mgr L. Koszarskiego oraz wzięli udział w wycieczkach, które były organizowane w drugi, trzeci i czwarty dzień Zjazdu. Uczestnicy mieli do wyboru trzy z czterech przygotowanych tras wycieczkowych obejmujących główne problemy stratygraficzne, tektoniczne i surowcowe tego rejonu Karpat. Problematyka naukowa Zjazdu została omówiona w specjalnie wydanym przewodniku obejmującym 5,5 arkusza wydawniczego.

Odczyty naukowe połączone z dyskusjami odbywały się w okresie jesienno-zimowym i wiosennym w Oddziale krakowskim, warszawskim, wrocławskim i Ziemi Rzeszowskiej. W okresie wiosennym odczyty naukowe zorganizowane zostały również w Ośrodku Górnośląskim i Szczecińskim. Pożytecznym objawem była wymiana prelegentów między oddziałami, co przyczyniało się do wzrostu zainteresowania odczytami. W Oddziale Krakowskim odczyty wygłosili również prof. dr S. E. Hollingworth z Uniwersytetu londyńskiego i prof. dr Durand Delga z Sorbony. Wykaz wygłoszonych odczytów podany jest na końcu sprawozdania.

Biblioteka Towarzystwa rozwijała się pomyślnie pod kierunkiem p. Wandy Gr u ż e w s k i e j, przy czym powiększanie księgozbioru następowało głównie w drodze wymiany własnych wydawnictw Towarzystwa. Ogółem wysłano na wymianę 1321 zeszytów Rocznika PTG, przy czym odbiorcami jest 379 instytucji głównie zagranicznych. Stan księgozbioru Towarzystwa oraz stopień jego wykorzystania przedstawia się następująco:

Stan księgozbioru 7287 tomów czasopism, przybyło 585 tomów
3105 „ zwartych „ 425 „

W y m i a n a: wysłano 1321 zeszytów wydawnictw własnych, instytucji wymiennych jest 379 — przybyło 18 zagranicznych.

Wypożyczono 766 książek, z biblioteki korzystało około 300 osób.

D. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Ofiarna i sprawna praca zespołu redakcyjnego Rocznika PTG, a także pomyślnie układająca się współpraca z PWN, sprawiły że po zlikwidowaniu zaległości Rocznik ukazuje się od dwóch lat na bieżąco. W okresie sprawozdawczym wydano następujące zeszyty:

zeszyt 1, tom XXXI — wrzesień 1961 r. — 22,5 ark. wyd.

zeszyt 2—4, tom XXXI — grudzień 1961 r. — 23,5 ark. wyd.

zeszyt 1 tom XXXII — czerwiec 1962 r. — 12,5 ark. wyd.

Ponadto ukończono druk zeszytu 2 tomu XXXII (17 ark).

W zeszycie 1 tomu XXXII ukazał się m. in. artykuł prof. dra F. B i e d y poświęcony 40-leciu PTG i omawiający historię rozwoju Towarzystwa.

Działalność wydawnicza Towarzystwa w znacznym stopniu uwzględnia tematykę odbywających się kongresów i zjazdów geologicznych. Wydany w ubiegłym roku zbiorowy zeszyt 2—4 tomu XXXI, poświęcony Kongresowi INQUA w Polsce ukazał się wprawdzie z opóźnieniem, ale zgodnie z uchwałą Zarządu Głównego 350 egzemplarzy tego zeszytu zostało przesłane Sekretarzowi Generalnemu INQUA, prof. R. G a l o n o w i dla zagranicznych uczestników Kongresu. Ponadto zeszyt 1—3 tomu XXXIII znajdujący się w przygotowaniu redakcyjnym poświęcony jest VI Sesji Asocjacji Karpacko-Bałkańskiej, która odbędzie się w Polsce w 1963 r.

Redakcja Rocznika PTG wprowadziła dział krótkich wiadomości, obejmujący notatki z dziedziny historii nauki, recenzje a także referaty z posiedzeń naukowych. Tym ostatnim zapewnia się sześciomiesięczny czas druku.

Prace nad Regionalną Geologią Polski posuwają się niestety bardzo powoli. W tej chwili najbardziej zaawansowany jest tom świętokrzyski opracowywany przez zespół pod kierunkiem dra Cz. Ż a k a. Prace związane z organizacją XXXV Zjazdu Naukowego PTG w Kielcach w znacznym stopniu przyczyniły się do przyspieszenia opracowania poszczególnych rozdziałów tego tomu.

E. WSPÓLPRACA Z ZAGRANICĄ

W okresie sprawozdawczym Towarzystwo kontynuowało i rozszerzało swoje kontakty z zagranicą. Wyrazem współpracy były m. in. odczyty zagranicznych specjalistów oraz stale rozwijająca się wymiana zagranicz-

na prac naukowych. Na uwagę zasługuje nawiązanie nowych kontaktów z zagranicą.

Prezes Zarządu Głównego PTG reprezentował Towarzystwo w V Asocjacji Karpacko — Bałkańskiej w Rumunii, a następnie wziął udział w konferencji przewodniczących towarzystw geologicznych krajów obozu socjalistycznego w Bratysławie 30 września 1961 r. Przewodniczący został również zaproszony przez Bułgarską Akademię Nauk do wzięcia udziału w zjeździe Bułgarskiego Towarzystwa Geologicznego w 1962 r. w Sofii. Przewiduje się, że 1964 roku podczas projektowanego zjazdu naukowego PTG w Katowicach zostanie zorganizowana w Polsce konferencja przewodniczących towarzystw geologicznych krajów demokracji ludowych.

Kilku członków PTG brało udział w XIII Zjeździe Towarzystwa Mineralogiczno — Geologicznego ČSRS na Słowacji we wrześniu 1961 r., a także w IX Zjeździe Towarzystwa Geologicznego w NRD w Erfurcie w maju 1962 r. Ponadto prezes Towarzystwa otrzymał zaproszenie na zjazd jugosłowiańskich towarzystw geologicznych (październik 1962), jednak ze względu na niemożność wyjazdu, PTG reprezentowane będzie przez członka Zarządu Głównego i przewodniczącego Oddziału Wrocławskiego prof. dra K. Maślankiewicza.

S. Alexandrowicz